

Täysistunto

Torstai 15.12.2016 klo 10.02—21.54

3.2. Suullinen kysymys Syyrian tilanteesta (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 138/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Haavisto.

Keskustelu

16.24 **Pekka Haavisto vihr:** Arvoisa puhemies! Kysymykseni on nyt ulkoministeri Soinille. (Naurua) Samaan aikaan kun istumme täällä salissa ja keskustelemme kiihkeästi kotimaanpolitiikasta, Syyriasta Alepposta ensimmäiset evakuoitavat on ilmeisesti saatu turvaan. Ambulansseja on tänään ollut siellä letkassa, ja ilmeisesti 400 ihmistä on saatu turvaan. Monia suomalaisia Aleppon tilanne järkyttää. Me tiedämme omasta historiastamme, millaista on, kun siviilit ovat sotatapahtumien keskellä, ja monet ajattelevat, että Eurooppa voisi ja Euroopan pitäisi tehdä asiassa nyt enemmän. Kysyn teiltä, ulkoministeri Soini: onko mahdollista, että Suomi tai EU-maat lähettäisivät tarkkailijoita Itä-Aleppoon, onko siitä käyty keskustelua, onko käyty keskustelua humanitäärisen avun lisäämisestä sille alueelle, ja onko Suomi ollut yhteydessä Venäjään — näiden viimeaikaistenkin tapahtumien vuoksi — siinä, että Venäjä ei omilla sotatoimillaan toisi lisää vaikeuksia siviileille Aleppossa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ulkoministeri Soini.

16.25 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä edustaja Haaviston esittämä kysymys on todella vakava. Meillä oli EU-maiden ulkoministereiden kokous maanantaina Brysselissä. Erittäin voimakkaasti tuomittiin tämä väkivalta ja voimankäyttö ja vedottiin Venäjään tämän asian puitteissa. Puhuin tästä myös pääministerin kanssa, joka tapasi Venäjän pääministerin Oulussa 9. päivä tätä kuuta. Meidän viestimme on ollut kristallinkirkas etenkin naisten ja lasten kärsimysten kautta. Kyllä sydäntä särkee nähdä, mitä siellä ihmisille tehdään, ja totta kai Suomi on mukana kaiken näköisessä avussa ja kivunlievityksessä, missä me suinkin voimme olla. Kyllä tämä on erittäin iso takaisku myös kansainväliselle yhteisölle, kaikille toimijoille, jos tällaista ei yhteistoimin (Puhemies koputtaa) saada loppumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2016 vp

16.26 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toinen näkökulma tähän Aleppon ja Syyrian tilanteeseen on se, että kun olemme seuranneet sodan kehitystä ja nyt viimeksi tapahtumia Itä-Aleppossa, näemme, että sodan pelisääntöjä on rikottu. Monet ajattelevat, että sodissa kaikki on sallittua, mutta tiedämme hyvin täällä, että esimerkiksi kemiallisten aseiden käyttö, siviileihin kohdistuvat julmuudet, pidätettyihin tai vammautuneisiin sotilaisiin kohdistuvat julmuudet ovat kansainvälisten sopimusten mukaan, Geneven sopimusten mukaan, kiellettyjä. Olisi hyvin tärkeää, että Suomen kaltainen pieni maa pitäisi näitä asioita esillä ja nostaisi vielä uudestaan nämä sodan pelisäännöt esille, myöskin niin, että rikoksiin syyllistyneet saataisiin kiinni. Onko Suomella ollut tämän tyyppisiä puheenvuoroja, ja oletteko te, ministeri, pitänyt näitä asioita esillä?

16.27 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä ovat erittäin tärkeitä asioita, ja me olemme sanoneet ja olen itsekkin moneen kertaan todennut, että sotarikolliset pitää saattaa vastuuseen. On kuitenkin aika ikävää, että meillä on sellaisia maita, suurvaltoja lähinnä, joita ei tämmöisiin sotarikostuomioistuihin saada, koska ne käytännössä jossain YK:n turvaneuvostossa pystyvät blokkamaan sen, että näitä asioita siellä käsiteltäisiin. Tämä on erittäin valitettavaa, mutta me pidämme tätä esillä. Te otitte esille nämä kemialliset aseet. Tämä on aivan ydinkysymys. Kyllä lännen uskottavuus siinä kärsi vuonna 2013. Muun muassa presidentti Obama ilmoitti, että kemiallisten aseiden käyttö on niin sanottu red line, punainen linja, jonka yli ei voi mennä. Mitä Suomi teki sitten kun kemiallisia aseita ruvettiin hävittämään? Meidän suomalainen yhtiö, käsitykseni mukaan Ekokem, osallistui ja otti vastuuta, ja me olemme hävittäneet näitä kemiallisia aseita Suomessa. (Puhemies koputtaa) Ei tässä tumput suorana ole seisty.

16.28 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Rwanda, Srebrenica, Darfur och nu Aleppo. Det internationella samfundet står än en gång tandlöst med händerna i fickorna. Flera gånger i historien har vi sagt: Aldrig mer igen. Men här står vi igen. Det är uppenbart att det är frågan om krigsbrott, det som har hänt i Syrien, och för stunden har tiotusentals civila ringats in i en snara som dras åt hela tiden.

Tällä hetkellä on varsin turhautunut olo Aleppon tapahtumien edessä, ja sopii ihmetellä, emmekö ole oppineet menneisyydestämme. Koska YK:n turvallisuusneuvosto jälleen kerran on suuri pettymys, pitäisi EU:n löytää yhteinen suhtautuminen, ehkä myös tehdä yhteistyötä Afrikan unionin kanssa. Kysyn ministeri Soinilta: mitä mieltä te olisitte tästä, ja olisiko yhteinen EU — Afrikan unioni -yhteistyö tie eteenpäin, kun YK:n turvallisuusneuvosto näyttää olevan hampaaton paperitiikeri?

16.29 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä kysymys. Euroopassa me olemme keskustelleet aika monta kertaa, voisiko EU olla yhtenäinen ja esiintyä yhtenäisesti. Ikävä kyllä kaikki uudistustoimenpiteet esimerkiksi YK:ssa ovat törmänneet siihen, että nämä pysyvät jäsenvaltiot eivät halua sinne keittää muita. Myöskin Iso-Britannia ja Ranska, jotka siellä ovat olleet, aika usein puhuvat myönteisesti Euroopan yhteistyön puolesta mutta haluavat edelleen pitää nämä omat jakkaransa. Ja kyllä minä olen siinä edustaja Wallinin kanssa samaa mieltä — luettelitte näitä Ruandaa, Srebrenicaa ja muita, jotka ovat karmeita muistomerkkejä meille siitä — että kansainvälinen yhteisö, me mukaan lukien, ei ole saanut (Puhemies koputtaa) näitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2016 vp

asioita kuriin. Ja kyllä tämä Aleppo tulee jäämään yhtenä tällaisena muistikuvana meidän monien mieleen, (Puhemies koputtaa) ikävä kyllä.

16.30 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viisi vuotta — onko viisi vuotta pitkä vai lyhyt aika, kun suomalaiset aikuiset ja lapset päivästä päivään katsovat sitä, mitä Aleppossa tapahtuu? Aleppossa ei ole kaupunginosaa, johon ei olisi isketty, ei ole siviilejä, jotka olisi säästetty. Ja nyt me kysymme jälleen kerran kyselytunnilla: onko meillä suomalaisilla mitään vastuuta siitä, mitä siellä — aika lähellä meitä kuitenkin loppujen lopuksi — tapahtuu? Siltä osin selitykset siitä, että vuodesta toiseen ummistamme silmämme ja ajattelemme, että ei politiikalla ole keinoja puuttua tähän tilanteeseen, eivät vain kerta kaikkiaan enää riitä.

Minä todella toivon, että hallitus ottaisi kansainvälisillä areenoilla esiin tämän, kuinka kauan me voimme ummistaa eurooppalaisten kansojen silmät siltä, että politiikka (Puhemies koputtaa) ei pysty löytämään ratkaisua. Löytyykö, Timo Soini, teistä tahtoa (Puhemies koputtaa) tätä asiaa paremmin nostaa esiin?

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhun tästä asiasta sopivalla ja sopimattomalla hetkellä, aina kahdenkeskisissä tapaamisissa, viimeksi Ranskan ulkoministerin kanssa, kun hän vieraili täällä, ja tulen tämän sanomaan kaikille.

Miten Suomi osallistuu? Meillä on paljon vapaaehtoisia, meillä tehdään, yksityiset ihmiset lahjoittavat. Ja voitte, edustaja Kiuru, varmasti uskoa siihen, että kansalaispalaute, jota tästä tulee, otetaan vakavasti. Sitä tulee paljon. Ymmärtääkseni — nyt voi olla päivän luku jo vähän jäljessä — noin 500 sähköpostia on tullut yksittäisiltä kansalaisilta koskien juuri tätä asiaa. Että Suomi tekee tässä osansa. Aleppon rauha ja apu eivät ole meistä kiinni, mutta me emme ikävä kyllä niitä myöskään yksin ratkaise.

16.32 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki näkevät sen, että Itä-Aleppon osalla hallitus Venäjän tuella tulee voittamaan. Samalla ainakin väestön painopisteitä katsellen Syyrian hallitus saavuttaa tavoitteensa ja syntyy sotilaallinen ratkaisu. Euroopan unioni on ollut tässä aika lailla voimaton. Emme ole pystyneet kovinkaan paljon vaikuttamaan tähän. Mutta tämän sotilaallisen toiminnan jälkeen tulee jälleenrakennuksen vaihe, ja kysymykseni liittyy siihen. Onko unionin puitteissa käyty keskustelua siitä, millä tavalla näissä tulevilla siirtymäkauden ratkaisuisa jälleenrakentamiseen liittyen tämä unionin tuki ehdollistetaan voimakkaasti sekä sotarikollisten selvittämiseen että siihen, että siirtymäkauden ratkaisuisa otetaan myös vähemmistöjen asema huomioon?

16.33 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin toivon, että sodan jälkeen tulee rauha ja jälleenrakennus. On selvää, että tämä jälleenrakennustoiminta tulee aiheuttamaan myös meille eurooppalaisille kustannuksia. Se täytyy tässä ymmärtää ja hyväksyä, että näin käy.

Sitten tietysti suurvaltojen välisessä vuoropuhelussa tässä ollaan nyt sikäli hankalassa tilanteessa, että USA:ssa Obaman hallinto on menossa ja Trumpin hallinto ei ole vielä tullut. Tässä on semmoinen välitila tavallaan, että Yhdysvaltain aktiivinen panos tällä hetkellä puuttuu. Minä uskon, että tähän ratkaisu löydetään. Kuitenkin pitää olla niin kuin, edustaja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2016 vp

Vanhanen, totesitte, että avun, mikä annetaan, tulee olla myös ehdollista, jotta siinä sotarikoksiin syyllistyneitä ei päästetä (Puhemies koputtaa) tämän varjolla kuin koiraa veräjästä.

16.34 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne Syyriassa ja Aleppossa on järkyttävä. Tilanne on inhimillinen katastrofi. Erityisen järkyttävää on siviilien surmaaminen Aleppossa ja evakuoinnin viivästyminen.

Arvoisa puhemies! Syyrian konflikti on monimutkainen vyyhti, eikä sen ratkaisu ole helppo. Syyrian hallitus on Venäjän tukemana tehnyt järkyttäviä tekoja ja sotarikoksia. Toisaalta myös oppositio, joka koostuu hajanaisista ryhmistä, mukaan lukien ääri jihadisteja ryhmiä, on syyllistynyt julmuuksiin.

Arvoisa puhemies! Se, mitä Suomi voi tehdä, se, mitä EU voi tehdä, on rajallista, mutta toivon, että teemme kaiken voitavamme. Mutta haluaisin kysyä ulkoministeri Soinilta: mikä on Suomen panos humanitaariseen apuun Syyriassa, ja onko meillä valmiutta kasvat-
taa humanitaarista apua Syyrian siviileille?

16.35 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onneksi nyt evakuinteihin on saatu vähän parempi tola aikaiseksi. Se ei tietysti paljon kuolleita lohduta eikä ole riittävää mutta kuitenkin.

Sitten se, mitä sanoitte näistä muistakin osapuolista. Kyllä, siellä on ääri-islamilaista Isisiä, siellä on ollut Nusraa, ties mitä näitä alaporukoita, jotka ovat myös syyllistyneet väkivaltoihin, eli tämä puoli on olemassa. Se, mikä tässä on kaikista järkyttävintä, on, että tavalliset ihmiset, joilla ei ole osaa eikä arpaa kummankaan puolen joukoissa, ovat niitä, jotka tämän hirvittävyys maksavat.

Totta kai hallitus on valmis harkitsemaan myös taloudellisia panostuksia humanitaariseen apuun ja jälleenrakennukseen. Se on meidän inhimillinen velvollisuutemme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Poikkeuksellisesti nyt myönnän edustaja Mykkäselä lyhyen puheenvuoron. (Eduskunnasta: Hän on ministeri! — Kai Mykkänen: Molemmat käyvät!) Yksi ministeri aina yhteen asiaan.

16.36 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan vain, ettei tule tärkeässä asiassa väärinkäsitystä: Suomihan toki humanitäärisen avun olosuhteista koko ajan huolehtii myös Syyrian osalta omalla panoksellaan. Me olemme mukana EU:n yhteisissä ponnisteluissa. Viimeksi tänään allekirjoitin päätöksen, jolla siirtomäärärahoista lisäämme tukeamme vaikean humanitäärisen tilanteen lievittämiseksi. Me olemme tammikuussa yhdessä kolmen YK:n hätäapujärjestön kanssa koordinoimassa suunnitelmaa, kokousta, jolla nimenomaan tehokkaamman avun kohdentamista mietitään Helsingissä, tuodaan siihen Pohjoismaiden viisaus yhteen, ja varmasti koko ajan kaikissa siirtotilanteissa katsotaan, miten me voimme erityisesti Syyrian konfliktia auttaa meidän omilla vaatimattomilla panoksillamme. Tietenkin, jos päästään jälleenrakennusvaiheeseen, sitten, kuten ministeri Soini kertoi, on vielä isomman miettimisen paikka ja myöskin tämän ehdollistamisen (Puhemies koputtaa) tarkempi paikka.

16.38 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei tämä Syyrian sota ole loppunut sotimalla, eikä tilanne ole vielä ohi. Siitä, että on päästy edes tämän verran nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 135/2016 vp

eteenpäin, kiitos kyllä kuuluu merkittävästi Yhdysvaltain ja Venäjän ulkoministereiden johtamalle neuvotteluprosessille.

Vetoan hallitukseen siinä, että Suomi omalta osaltaan ennen muuta EU:ssa mutta myös YK:n puitteissa pyrkii löytämään, edesauttamaan ratkaisua omallakin panoksellaan, sekä humanitäärisen avun että myös tämän tulitaukosopimuksen toteutumisen valvonnan osalta, ja on valmis myöskin investoimaan siihen, että tätä myös Suomen toimenpitein ollaan valmiita tarkkailemaan.

16.38 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä pitkä parlamentaarinen kokemus ja viisas puhe aina piristää — kiitoksia edustaja Kanerva. Meillä on myöskin eurooppalaisia rakenteita, Etyj, joka on tehnyt tällaista tarkkailua aika menestyksekkäästi hankalissa ja vaikeissa olosuhteissa Itä-Ukrainassa. On tietysti aivan ydinasia, että nämä suurvallat ovat tässä mukana, ja on aivan ydinasia ja hienoa, että meillä on pääsy puheille. Meillä on pääsy puheille — ymmärsin, että tekin olette keskustellut ulkoministeri Lavrovin kanssa ja lyhyesti myös John Kerryn kanssa tuolla Hampurissa Etyj-kokouksessa. Tämä on juuri sellaista toimintaa, jota kaikkien suomalaisten vaikuttajien, niin ministerien, kansanedustajien kuin kansalaisjärjestöjenkin, pitää tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tähän kysymykseen lisäkysymyksen kysymyksen alkuperäiselle esittäjälle, edustaja Haavistolle.

16.39 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä ministeri Soinille: Täällä on useammassa puheenvuorossa — edustaja Vanhanen, edustaja Wallin ja muut — tuotu esille Euroopan unionin rooli. Jos katsoo tätä rauhanneuvottelupöytää, niin Euroopan unioni sieltä vähän loistaa poissaolollaan, meillä ei ole siellä institutionaalista roolia, mutta samaan aikaan Euroopan unionille sovitellaan jälleenrakentamisen maksajan roolia. Me olemme olleet Syyrian pakolaiskriisissä suuri pakolaisten vastaanottaja ja myöskin humanitäärisen avun antaja. Olisin kysynyt ministeri Soinilta: mitä mahdollisuuksia näette sille, että kun rauhanprosessi tulee ja jälleenrakennusprosessi tulee, Euroopan unionilla voisi olla aktiivisempi rooli siinä, mahdollisesti jo sitten rauhansopimus-pöydässä? Tällä hetkellä minusta ei ole aivan reilua, että olemme tämän kriisin maksajia mutta meidän poliittinen roolimme on kovin pieni.

16.40 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ulkoministerin erityisavustaja, kansanedustaja Haavisto puhuu järkevästi, ja myöskin tunnette tämän EIP:n, rauhaninstituutin, joka voi olla yksi väline tällaisissa, vaikkei suoranainen EU-organisaatio olekaan. Kyllä myönnän sen, että vaikka Staffan de Mistura on tässä ollut paljon vartijana ja tehnyt parhaansa, niin kyllä EU:n ja Euroopan unionin jäsenmaiden täytyy ottaa piikkiinsä sitä, että ei ole parempiin tuloksiin päästy, ei siitä pääse yhtään mihinkään — ei tämmöistä kuukausien jatkuvaa siviilien ahdinkoa voi millään selittää. Mutta täytyy myös ymmärtää se, että Suomi on viisimiljoonainen kansa, joka ei näitä asioita yksin pysty ratkaisemaan mutta pystyy olemaan mukana niitä ratkaisemassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.